

ЖАРІКОВА Анна Леонідівна

здобувач другого рівня вищої освіти Національного університету біоресурсів
і природокористування України

ПІДДУБНИЙ Олексій Юрійович

науковий керівник, доктор юридичних наук, професор кафедри цивільного та
господарського права Національного університету біоресурсів і
природокористування України

(м. Київ, Україна)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОНТЕНТУ НА ЗАСАДАХ FAIR USE

У сучасному світі цифрові технології відіграють ключову роль у розповсюдженні інформації, комунікації та бізнесі. Соціальні мережі та інтернет-сервіси стали невід'ємною частиною життя мільйонів користувачів, що, у свою чергу, створює нові виклики у сфері захисту інтелектуальної власності. Швидкість та доступність поширення контенту у цифровому середовищі значно ускладнюють контроль за використанням авторських прав, патентів та торговельних марок. [1; 2; 3]

Незаконне копіювання, плагіат, порушення авторських прав та нелегальне використання торговельних марок набули масового характеру. Це призводить до суттєвих економічних збитків для правовласників, зменшення стимулів для створення нового контенту та інновацій, а також до правових колізій на міжнародному рівні. У зв'язку з цим, дослідження ефективних правових та судових механізмів захисту інтелектуальної власності в соціальних мережах та на інтернет-сервісах є вкрай актуальним. [1; 2; 3]

Добросовісне використання (Fair Use) - це правовий принцип, який дозволяє використовувати захищений авторським правом контент без дозволу правовласника у певних випадках. [1; 2; 3]

У США та деяких інших країнах цей принцип є частиною законодавства, але в Україні та ЄС застосовується аналогічне поняття – "вільне використання твору" із певними обмеженнями.

Щоб використання контенту вважалось добросовісним, потрібно враховувати кілька факторів:

Мета та характер використання: освітні, наукові, дослідницькі цілі, критика, коментарі, новини, некомерційне використання, комерційне використання (може бути визнане порушенням).

Характер оригінального твору. Використання фактів або офіційних матеріалів більше підпадає під Fair Use. Якщо твір є креативним (музика, кіно, література) - ймовірність Fair Use нижча.

Обсяг використаного матеріалу. Використання невеликого фрагмента твору (кілька секунд відео або цитати з книги), використання значної частини або всього твору, вплив на ринок оригінального твору. [1; 2; 3] Якщо використання контенту зменшує прибутки правовласника або може замінити оригінальний продукт, це НЕ Fair Use.

Приклади добросовісного використання: огляд фільму чи гри (з короткими уривками); Мем із використанням фрагмента зображення чи відео; цитування книги у рецензії; освітній контент, що аналізує авторський матеріал. критичний розбір музичного твору (завантаження повного фільму/серіалу у соцмереж, передрук статті без дозволу автора, використання музики в рекламі без ліцензії). [1; 2; 3]

Соціальні мережі мають власні правила щодо fair use, і алгоритми автоматично розпізнають можливі порушення. YouTube: система Content ID автоматично блокує відео, що містять чужий контент, але є можливість подати запит на «добросовісне використання». Instagram та Facebook: автоматичне розпізнавання музики, блокування контенту за скаргами правовласників. TikTok: дозволяє використовувати музику за ліцензією, проте копіювання чужих відео без змін може призвести до блокування. [1; 2; 3]

Багато хто помилково вважає, що має повне право використовувати короткі фрагменти чужого контенту. Це не так. Добросовісне використання жодним чином не пов'язано з тривалістю фрагментів. Іноді суди відхиляли заяви про добросовісне використання, хоча мова йшла про уривки, тривалістю

кілька секунд. Навіть якщо ви використовуєте дуже короткий фрагмент чужого контенту, на ваше відео може надійти заявка. В такому випадку можна подати апеляцію, аргументувавши це тим, що ви дотримувалися принципів добросовісного використання. Однак остаточне рішення буде приймати суд, а не фахівці YouTube. [1; 2; 3] На YouTube є спеціальні інструменти, які дозволять визначити, на яку частину ролика надійшла заявка, і видалити музику або замінити її треком з нашої безкоштовної фонотеки.

Якщо початковий матеріал ґрунтується на загальновідомих фактах, тобто навчає користувачів і сприяє поширенню інформації, то його використання в похідній роботі цілком може бути визнано добросовісним. Додавання ж у відео фрагментів неопублікованих робіт або оригінального контенту, який є художнім вимислом, добросовісним не рахується. [1; 2; 3] Розмір і значимість використаного фрагмента щодо всієї роботи, захищеної авторським правом. Використання початкового твору зазвичай не розцінюється як добросовісне, якщо в результаті правовласник втратив прибуток. [1; 2; 3]

Принцип fair use дозволяє використовувати чужий контент у певних випадках (цитування, критика, пародії, новини, освіта). Щоб контент підпадав під fair use, він повинен відповідати чотирьом критеріям: некомерційне використання, трансформативність, обмежений обсяг, відсутність шкоди для автора. Соціальні мережі (YouTube, Instagram, TikTok) автоматично визначають порушення авторських прав, тому навіть контент, що відповідає fair use, може бути видалений. Блогери та творці контенту повинні чітко розуміти межі fair use, щоб уникати порушень та санкцій з боку платформ. [1; 2; 3]

Отже, Fair Use дозволяє певне використання авторського контенту, але його межі є гнучкими та залежать від обставин. Якщо ви створюєте контент у соціальних мережах, завжди варто оцінювати ризики та дотримуватися принципів добросовісного використання.

Список використаних джерел

1. Шувар Н. Fair use у просторах Інтернету: міфи та реальність. Центр демократії та верховенства права. 26.02.2021 р. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/fair-use/>
2. Потапова Л.В. Аналіз практики застосування правової доктрини “Fair Use”. *Юридичний науковий електронний журнал. №4, 2023 р. С.217-220.* URL: http://lsei.org.ua/4_2023/51.pdf
3. Шувар Н. Путівник з авторського права для творців контенту» від Центру демократії та верховенства права. 2021 р. URL: <https://cedem.org.ua/library/putivnyk-avtorske-pravo/>

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Юридичний факультет
Кафедра цивільного та господарського права

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИВАТНОПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 127 річниці заснування Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, 15 травня 2025 р.)

Київ 2025

За зміст та якість матеріалів відповідальними є автори публікацій.

Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції: тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 127-річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 15 травня 2025 року.) / За заг. ред. проф. О.Ю. Піддубного. Київ, 2025. 234 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей, присвячених дослідженню актуальних питань у сфері приватного права в Україні та перспектив його розвитку і вдосконалення в контексті євроінтеграції.

Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів наукового ступеню, а також суддів, адвокатів та практикуючих юристів, спеціалістів у сфері приватного права.